

הלוקה עובר חמורו

פרק ראשון בכורות

פ.

עין משפט
נר מצוה

לֹא אֶמְצֵא מִיָּמִי פֶּיִץ מִהֶלֶךְ בְּצוּרִים
הֵלֶךְ יָטָה סִמְגָה עֲשִׂין קִמְדָה
טוֹשֶׁעַ יִד סִמְנָה שְׂכָה סַעֲיָה
יָגֵה
לֹא בִּמְיֵי שֶׁם הֵלֶךְ כִּי סִמְגָה
שֶׁם טוֹשֶׁעַ שֶׁם סַעֲיָה יִד־
לֵךְ גִּמְיֵי שֶׁם הֵלֶךְ כֹּה־
טוֹשֶׁעַ שֶׁם סַעֲיָה טוֹ־

תורה אור השלם

1. וּפְטַר חֲמוֹד תַּפְּדָה בָּשָׂה
וְאֵם לֹא תַפְּדָה וְעֶרְפָּתוֹ כֹּל
בְּכוֹר בְּנֵי תַפְּדָה וְלֹא יֵרָאוּ
פְּנֵי רִיקָם: שְׁמוֹת לֹד כ
2. וְהֶעֱבַרְתָּ כֹל פֶּטֶר רְחֵם
לַיִי וְכֹל פֶּטֶר שֹׁגֵר בְּהֶמָּה
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזֹּכְרִים
לַיִי: שְׁמוֹת יֵג יב

מזמור רע"י

פודה בו. נשה, פעמים
הרבה. שאס חזר וקנאו מן
הכסן לאחר שנתנו לו, חוזר
ופודה צו פטר חמור אחר
(לע"ל ד:).

שיטה מקובצת

[illegible]

ב' ב"ע. פ"ה מי אוקיינוס י^ט שזולעות כל מימות שבעולם ופולטות
אופן דרך תהום דכתיב והים אינו מלא וקשה דבסמוך קאמר
שדניהו דמגירא^ט שם כלי ושוב היאך יורדין לתהום ואי רי^י נפרש גומא
או חרץ ניחא ויחא מי זליעי שם מקום מדאמר רי^ט שם זליעי אית
ציה תלתא זלמי חד מטי יד^י אריסיה
חד אליציה בתרא דכולהו מחוי צידיה
לדאמריה: **באן** תנא א"ר רימיה
דא' בר' יובי הגא' רי^י פ"ה מלן
תנא יא^ט דאמרין שילדה שני זכרים
אינו נותן אלא חד טלה לכהן וקשה
לפי^י דהכא אפי' ר"י הגלילי מודה
מדלא קמני צמתניתין ויאלו שני
רששין כאחד דקמני צפרק שני
לקמני^י וכיון דלא רששו שיאלו צבת
אחת מספק לנא אמרי' צבת אחת יאלו
אפי' לרי' הגלילי דלא שכיחא וצריך
יט לפרש דנהי מספק מודה ר' יוסי
הגלילי דאין נותן לכהן אלא חד טלה
מ"מ צפק מועט טוב להחמיר דבדב
ולהפריש טלה יי^י שני לעצמו:

או שני זכרים ושתי
ים יאחת ביכרה ואחת
זכרים נותן טלה אחד
ש טלה אחד לעצמו
ידה בשה מן הכבשים
דול וקטן תמים ובעל
ים הרבה נכנס לדיר
נהנין בו: גמ' מאן
לא כרבי יוסי הגלילי
האמר אפשר לצמצם
מא רבי יוסי הגלילי
הזכרים לה' וליוגמר
הזכרים איכא דאמרי
הגלילי דאי רבי יוסי
עצמצם אמר אביי אפי'
י שאני התם דכתיב
לה' ירמיה דלא מוקי
היינו דלא קתני ויצאו
לא לאביי ליתני ויצאו
ועוד תניא חמורו
גני זכרים ויצאו שני
י הגלילי אומר שניהן
לה' והא כי כתיב האי
דכתיב אלא משום
יובתא דאביי תיובתא
ורבנן

חֲלִינָה וּמָה קָשָׁה וְהָאֵל יֵשׁוּ (פִּרְקִין) [פִּרְשִׁית] דְּלֹא אִמֵּר כֹּל שְׁאִינוּ [כו']
בָּצַת אַחַת כו' אֵלָּא בְּדָבָר הַתְּלוּי בְּדָבָר וְיֵשׁוּ דִּהֵפֵי הָאֵל דִּלֵּי לְנִמְנָם
וְהֵכִי נִיחָא לְרַבָּן שְׁאִין שְׁמִיחִין קְדוּשִׁין מִטַּעַם הַזִּכְרִים כְּמוֹ לְרַבִּי יוֹסִי
הַגִּלְגִּילי דְּלֹא אִפְשָׁר לוֹ לִמְדִירָא לְהוּ הַזִּכְרִים כִּיּוֹן קְדִירָא לְהוּ אִי אִפְשָׁר
מִכָּל מִקּוֹם לִיְהוּ חֲלִינָה: **וְזָכַר** וּנְקִבָה מִפְּרִישׁ מִדָּה אֵלָּא לְעִצְמוֹ. וא"ת
לְר' יוֹסִי הַבְּלִילי לֵאמֹר דְּלֹא אִפְשָׁר לְנִמְנָם אִי יִלְכוּ שְׂמִיחִים בָּצַת אַחַת אִין
הַזִּכָּר קְדוֹשׁ ט לְפִי מָה שֶׁפִּי לְעִיל יֵשׁ נִקְבָה חוֹלָצָת עוֹדֵד מִנֵּן לִקְמֵן בִּפְיִי
שֵׁי (דף פ:) זָכַר וּנְקִבָה אִין לִכְתֹּב כְּלוֹם מִשְׁמַע דְּקֵאִי אִילָּא ב' רִאשִׁיחִין
כְּאַחַת דְּרִישָׁא שֶׁנִּקְבָה מִבְּטֵלָת בְּכוֹרֹת זָכַר שְׁגָם הִיא יֵשׁ פְּטִירָה בְּכוֹרֹת
רַחֵם וּא"כ סָמוּךְ מִיַּעוֹט בָּצַת אַחַת לִמְחָלָה נְדִקְבוֹת קוֹדְמוֹת וְהוּא לְהוּ
זָכְרִים קוֹדְמִים מִיַּעוֹט וְיֵשׁ ט כְּדִפְרִיךְ לְעִיל יֵשׁ בְּסַפֵּק מוֹעֵט הַחֲמִירוּ
לְהַפְרִישׁ טַלָּה לְעִלְמוֹ: **שְׁלָחַי** חֲמוּרֵיו שְׂאָם בְּכָרוֹ וַיִּדְּרוּ שְׁנֵי וְכָרִים וְחֹתֵן
שְׁנֵי שְׂאָמִים לְבָחִין. הֵכָּה נִיחָא לְדַסְפְּרִישׁ לְאַשְׁמְעִינֵן יֵשׁ אִין פּוֹדֵה וְחֹתֵן
וּפּוֹדֵה כֹּל זִמְנָן שְׁלָחַי יִתֵּן לֵיד כְּהֵן ט כְּדִפְרִישׁ לְעִיל בְּפִירְקָא (דף ט:) אֵלָּא
לִקְמֵן פ"ב דְּקִתְּנִי כִי הָאִי גּוֹוֹנָא גְבִי בְּכוֹרֹת בְּהֵמָה טַהוֹרָה לִיכָא
לְמִימַר הֵכִי יֵשׁ לֵא קמ"ל לֹא תִלְיִין לְהַעֲמִיד הַמִּמּוֹן בַּחֲזָקָת בְּעֵלִים
שֶׁאַחַת טַעֲמָה וְנִמּוֹת הוֹלֵד וְאַחַת יִלְדֵה שְׁנֵי זָכְרִים וּמִיָּהוּ לִקְמֵן פִּרְקָא
יֹדְעָם בְּעִלְמָה מַה שִׁילְדֵה וְיֵשׁ אֵבֶז דְּתַנְיִיה הֵכָּה תַנְיִיה הֵכָּה תַסֵּס א"נ
י זָכַר וּנְקִבָה ט נִתָּן אַחַד לִכְתֹּב דְּלֹא יִכְרִיב כָּלָל:
זֹה מִסָּפֵק לְעִלְמוֹ וְכֵן מוֹכֵחַ לִקְמֵן פִּרְקָא שֵׁי (דף ט) דְּגִבִּי שְׁנֵי זָכְרִים
וְהוּא עַל שְׂמִיחָם וְכֵן פ"י יֵשׁ בְּקוּטֶרֶס מִפְּרִישׁ עוֹד טַלָּה וְהוּא לְעִלְמוֹ:
לְאַפְסוּעִי

לְבִי בָלִיעִי: מִיִּם שֶׁצָּדִיקִימֻס שְׂבֻלָּעִים כֹּל מִימּוֹת שֶׁצִּעֻלָּס שׁוֹפְלִין בּוֹ וּמִצִּיִּץ אֹתָם עַד תַּהוֹס וּפּוֹלְטוֹת אוֹתָן וְהִינֵנו דְּכִמְבִּי (קֶהֱלֵת ה) וְהִסֵּי אִינוֹ מֵלֵא: מַעֲנִי, מַעֲנִים וּשְׁפִלִּים לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶרֶץ: אִיקְשׁוּ. הַעֲזִיזוּ וּדְבָרוּ קֶשׁוֹת י' אֵת הַמֶּלֶךְ כֶּשֶׁהֲרִחוּ רִיחַ אֶרֶץ סָבּוּרִים לֵהִיּוֹת קָרוֹבִים לְאֶרֶץ: בְּתִיגְדָא. בְּכָלִי. ל"א

בְּתִינְאֵרֵא חֲצִית: דְּשִׁמּוֹת דְּפִתִּיחִי. שְׁמַטּוֹ י"א שְׁכָמָם: וְכָלוּ וְאוֹזַל כָּלוּ וְהִלְכוּ לְאֶחָד: בְּתִנְי' נֹסֵן טֹלָה אֶחָד לִכְנֶס. שְׁפִדְיוֹן דְּמַתָּה נֶפֶשׁ חַד מִינִיחִיהוּ כְּבוֹד שְׁפִטָּר לֵמֶה דִּרְחָם: וְכִי וּקְנָה. וְאִין יָדוּעַ אִם י' זָכַר תַּחֲלָה

כִּי מִטִּי לְבִי בָלִיעִי (א)
 בָּלִיעִי כִּד אֲתוּ אֹקֻמִּינִי
 מַעֲנִי א"ל הִנֵּי לֹא נִינֵנו
 עִלְיוּיְהוּ אִקְשׁוּ לֵאמֹר
 דְּבַעֲיָת עֲבִיד בְּהוּ (ב)

והרי הוא צבור או נקבה יאחזה
תחלה ואין כאן י' צבור: מפרש טלה.
משום ספק ומפקיע עליו קדושת פטר
חמור: והוא נעלמו. שהוא צעמו
יאכל הטלה ולא ימננו לכהן דכהן הוי
מוציא מחיבורו ועליו הראייה להציא
עדים שאכר יא' תחלה ואיסורא
ליאכל דאפי' פטר חמור גמור שפדלו
בשה אין קדושה לא צו ולא צפדינו
דקדמי צמתימיין ואם מת נהנה

ממסורת הש"ס

(א) לעליל זאך (ג) ללקח ח. ית.
 בעשועות לז. בימות יס. כה. ית.
 זאך נקבע זאך (ד) לזאך
 נסבוגר דסכא גוריסט דע"ק
 דחמורה שילדע ז"ק
 ש"ק (ז) ז"ק מ"א
 חוסיני תפוס' ס.ס. ז"ק
 וקדוש ז"א (ח) גמחות
 עשה: (ט) שפירשני לעיל
 נקבעה ז"ק. ית.
 דפירשניש, (י) דפירשני לעיל
 וקדוש ז"ק ד ע"ב
 ד"ס ופדע, (יא) עתן וזכר
 נסכן ז"ק, (יב) מוכח דמפרש
 ור' יונו לקמן פל"ג ז"ק (יג) ז"ק

הגהות הב"ח

(א) גמרא כי מטי לבי בלעיי
אית ביה תלתא צלמי וכו'
דליתא בתוספות: (ב) שם
איייתי הנהו מיא: (ג) שם
נמשנה אין כאן לכהן כלום
וכו' וילדו שני כו' ופודה:
(ד) תוס' ד"ה בי בלעיי וכו'
אי הוה מפרש וכו' וימתן
שמו בי בלעיי הס"ד והשאר
שיך לגמרא:

רבינו גרשום

וְהַמִּלִּיכָה יִשְׁכַּח בְּגֹד לְפָנָיו וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁכַּח הָיָה
חֲמוּרִים כִּי זָכַר וּנְקָבָה נוֹטָן טֹלָה
עַם לִבָּהּ. כִּשְׁבִּיל הַדּוֹר זָכַר וּנְקָבָה זָכַר וּנְקָבָה
וּנְקָבָה. דַּחַל יִלְדֵה זָכַר וַחַדָּה יִלְדֵה
זָכַר וּנְקָבָה: **נוֹטָן טֹלָה אֶחָד לִבָּהּ.**
דַּחַל אֵיבָה חַד זָכַר וְדַחַל כְּבוֹד וְאִדָּךְ
דַּחַי סָפֵק שְׁמַח הַנְקָבָה יִשְׁאַמֵּה
מַחֲלֵה מַפְרִישׁ טֹלָה וּנְקָבָה: **לַעֲמָנוּ:**
שְׂנִי זָכָרִים וְשְׂנִי נְקִיבוֹת. סָפֵק הֵן
דְּשַׁמַּח כָּל חַד וַחַד יִלְדֵה זָכַר וּנְקָבָה
וְשַׁמָּה עַם נְקִיבוֹת יִשְׁאַ מַחֲלֵה הֵילֶכֶךְ
אֵיִן כֹּאֵן לִכְהֵן כְּלוֹם אֵלָּה מַפְרִישׁ
עֲלִיָּהן שְׂנִי טֹלָאִים לִאֲפָקוּעִי
אִיִּשׁוּרֵיהֶן וְהֵן לַעֲמָנוּ: **אֲחַם זִיכְרָה**
וְכוֹ' זָכַר וּנְקָבָה מַפְרִישׁ טֹלָה וְהוּא
לַעֲמָנוּ. דְּשַׁמָּח אוֹתָה שְׁלָה זִיכְרָה
יִלְדֵה אֶת הַנְקָבָה: **שְׁאַמֵּר וּפֶטֶר**
חֲמוּר חֶפְדָּה בָּשָׂה. אֲרִישָׁא קִזִּי
כְּלוּמַר מִנָּה לֵן דְּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוּר
בָּשָׂה שְׁאַמֵּר וּפֶטֶר חֲמוּר מַפְדָּה
בָּשָׂה: **זָכַר וּנְקָבָה.** זִין שֶׁה זָכַר זִין יוֹ
א נְקָבָה: **וּפּוֹדֵה בּו פַּעֲמִים הִרְבֵּה.**
שֶׁל חוֹר כְּחוּר וְנִתְּנָה לּו לְיִשְׂרָאֵל וִישׁ
לּו פֶּטֶרִי חֲמוּרִים יִכּוֹל לְפִדּוֹת: **זָכַר**
נִכְנַם כּוֹ' מַפְרִישׁ בְּנִימ' [יִשְׁכַּח]: גְּבוֹ' מֵאֵן
סָנָה. דַּחֲמוּרָה שְׁלָה זִיכְרָה וְיִלְדֵה שְׂנִי

זכרים לאינו נותן לכהן אלא חד טלה: דלא כר' יוסי הגלילי. דלמירין לקמן צ"ל הלווקח עובר פרתו (דף ק"א). רחל שלם ציכרה וילדה שני זכרים ר' יוסי הגלילי אומר שניהם לכהן דאפשר לנמנע ששייך יא"ו אחד ושניהן בבורות: שאני הכס דכתיב גבי רחל: הוורים לה' דמשמע שנים אבל בפטר חמור דלא כתיב ציה הזכרים א"נ אפשר לנמנע שנים דשני. וליגמר מיניה. צבור צבמה טמאה מצבהמה טמורה: הא מילתא קדשי' וליגמר מיניה. צבור צבמה טמאה מצבהמה טמורה: הא מילתא קדשי' וליגמר מיניה. הא יתירה משמע וזו אלא חצת: בשלמא לר' ירמיה דלא מוקי לה כרבי יוסיי'. דקמפרש טעמא דמתניתין משום (טעמא) דאי אפשר לנמנע שלא יא' ראש האחד תחלה דהוי פטר רחם היינו דלא קתני צבמה' יא"ו שני ראשיהן כאחד כי היכי דתני לקמן צפירקין (דף ק"א). גבי מילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לא אפשר: אלא לאביי. דאפשר לנמנע וטעמא משום מיעוט דהזכרים לימני ויא"ו ראשיהן כאחד דשמעיין מיניה רבותא: ועוד פניא. צהדיא דאפי' צבהמה טמאה אמר נמי רבי יוסי שניהן לכהן: בקדושת הגוף. צבהמה טמורה: אלא משום שנאמר הוורים. צצבור צבמה טמאה דשמעיין מיניה דאפשר לנמנע אמר ה"ה לפטר חמור: לימא

יש זכור (דף מח:): קתני כה"ג גבי נשים ליבא למימרי הכי שכל אח
ניחא ליה לפרש כל גווני ואע"ג דלא צריכי כדק

שְׁנֵי זָרִים וְנִקְבָּה נֹתֵן מִלָּה אֶחָד זָבָהּ. לְכָאוּלָּה ^ט מִפְּרִישׁ טֹלָה
וְנִקְבָּה ^י אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לָכֶן ^כ (דְּמוּכָה) מִשּׁוֹם קְדוּשַׁת צִבּוֹר

דמי אלף דפליג התם ד"ש יעוד בילדה ב' וזכרים אמאי נותן אחד אחד לכחן אימא אחד כרך את חבירו ואיך דרך מרגליתו וזכרי
 נדבבו אחד הכי נפקי קייל אתי הילכין במקומא איהו והולילי טלה אחא לעצמו נצריך לתרוך דאחורו חציצה דהי וחי
 אינו מנוי ב' כל לאבי מרדכי ב' (ט) אמר וכתב אתה לא דקדש לא וזל לא: (ט) אמר פרישת דלא ב' שאינו בזה
 אחא וזל אפילו בבת ב' אפשר לעצמו למירדש: (ט) טלה הוא לעצמו: (ט) על חיבת דאמר ועל חיבת לעצמו נרשם קו למעלה הלוורות
 ב' לפ"ד ראי למחוק: (ט) לעיל שתיקבה חוצתה: (ט) היא פסוטה את הרחם וא"כ: (ט) לעיל דבספם מרשע: (ט) לאשמועינן דאין פסודה:
 (ט) "זל דקמיל" (ט) ונקבה דקתני איהו: (ט) פ"ד ש' כקונו דמרשע טלה: